ERFGOEDPLATFORM GEMEENTE HEUMEN

WATERSNOOD26

Het programma Watersnood26 heeft de afgelopen maanden een succesvolle invulling gekregen en het Erfgoedplatform heeft daar op allerlei manieren een bijdrage aan geleverd. Na de openingsbijeenkomst in de RK kerk van Overasselt op 31 december werd het herdenkingsprogramma in het hele Land van Maas en Waal met kerkklokken ingeluid. In de afgelopen maanden is er ook weer veel te beleven geweest.

de drukbezochte bijeenkomst in de kerk in Overasselt
foto: © Bart Nijs

Het Regionaal Archief Nijmegen heeft ingehaakt op het programma met een tentoonstelling en verschillende goed bezochte lezingen. Op 18 april werd de fietsroute gelanceerd en werden er in heel Maas en Waal negen fraaie informatieborden geplaatst. Daarop staat ook de QR-code van de fietsroutes. Op die dag werd ook het monument in Balgoy onthuld dat het bezoek van koningin Wilhelmina herdenkt: zij kwam al op 2 januari 1926 in een bootje naar Nederasselt en Balgoy en dat maakte veel indruk op de mensen.

De laatste grote activiteit was de WatersnoodMarathon tussen Overasselt en Dreumel op 3 mei. Dit was een enorm succes en met 500 deelnemers zeer geslaagd! Zie voor een filmimpressie deze link.
Tijdens het pinksterweekend was er in Balgoy een door verzamelaar Rudie van Haren georganiseerde zogenaamde Pop up expositie met allerlei verrassende herinneringen aan de dijkdoorbraak. Ook hier kwamen weer veel bezoekers op af. Impressies van de vele publieksevenementen en vele achtergrondverhalen zijn te vinden op de website www.watersnood.nl

het nieuwe infobord op de Maasdijk. v.l.n.r. Vincent Arts, Wim Wink, Annette Mengde

foto:©Bart Nijs

Na de zomer zullen er nog gastlessen op verschillende basisscholen worden ingevuld door vrijwilligers van de verschillende erfgoedverenigingen. De exposities in Museum Wijchen ("Het

Woeste Water") en Tweestromenland Beneden Leeuwen ("Waterkracht") lopen nog even door en een bezoek is prima te combineren met het fietsen van een deel van de Watersnoodroute. De folder is verkrijgbaar op de Toeristische Informatiepunten, campings en dorpshuizen in de regio. De routes zijn ook te downloaden op je telefoon via de website van www.Watersnood26.nl

De website en de social media (FB en Instagram) blijven in de lucht om historische verhalen en actualiteiten te openbaren, dus het advies is daar af en toe een kijkje te blijven nemen.

We kijken terug op een zeer geslaagd herdenkingsprogramma. Het heeft veel historische informatie bijeengebracht, onbekende verhalen en foto's boven water gehaald en bijgedragen aan het besef van deze ramp en de maatschappelijke gevolgen. Er is met allerlei historische verenigingen in Maas en Waal voortvarend gewerkt om samen tot iets moois te komen!

Lintje voor Leo

Foto: gemeente Heumen

Bij de jaarlijkse lintjesregen voor Koningsdag kreeg de eerste voorzitter van het Erfgoedplatform, Leo Ewals, uit handen van burgemeester Joerie Minses de versierselen behorende bij de orde van de Nederlandse Leeuw uitgereikt.

Leo was van 2015-2019 voorzitter van het Erfgoedplatform en coördinator/mede-auteur van de Canon waarin met 50 vensters een doorkijk wordt gegeven van de geschiedenis van de gemeente Heumen. Sinds 2008 is hij in allerlei rollen betrokken bij het Marishuis. Verder geniet hij ook internationaal bekendheid als deskundige op het gebied van de 19e eeuwse Franse kunst.

Algemene Leden Vergadering

De ALV vond dit jaar plaats op 14 april in Terp in Heumen en alle werkgroepen waren daarbij vertegenwoordigd.

Het grootste deel van de bijeenkomst werd gewijd aan het doornemen van de stukken waarin elke werkgroep de terugblik 2025 en het werkplan 2026 had vastgelegd.

Vast punt is jaarlijks de vaststelling van de financiële stukken: de kascommissie controleerde de stukken en oordeelde dat die in orde waren en een gezond financieel beeld tonen.

Na een korte pauze was er gelegenheid te kijken naar een film over de Harmonie van Overasselt in de zestiger jaren. De film laat een nostalgisch dorpsbeeld zien en riep bewondering op voor de kunde van de maker.

Het concept verslag is inmiddels geplaatst op de homepage. De werkplannen 2026 van de werkgroepen staan op de desbetreffende pagina's van de website. www.erfgoedheumen.nl

HERDENKINGEN 4-5-10 mei

Dodenherdenking 2026

Op 4 mei begon om 18.30 uur de bezinningsbijeenkomst in de kerk van Overasselt. Vanwege de weersomstandigheden kon de geplande stille tocht naar het bevrijdingsmonument helaas niet doorgaan. Daarom vond de volledige herdenking plaats in de kerk van Overasselt. Burgemeester Minses benadrukte in zijn toespraak dat de twee minuten stilte een krachtig tegenwicht vormen tegen geschreeuw, conflict en afbraak, en oproepen tot menselijkheid, vrede en opbouw

Vrijheidslunch op 5 mei in De Lage Hof.

Een dag later waren er in De Lage Hof volop muziek en verhalen. De tafelgesprekken tijdens de lunch brachten de juiste stemming. De muziek van het trio Vanasselt en de vele verhalen zorgden voor een sfeervolle verdere invulling van de middag. Van de vele verhalen die binnen het dorp beschikbaar zijn is een bundel gemaakt:

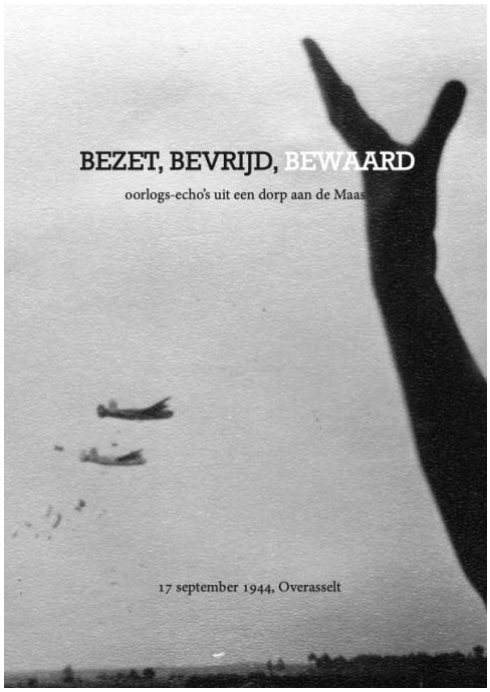

Bezet, Bevrijd, Bewaard,
Oorlogsecho's van een dorp aan de Maas.
De bundel is voor €5 te verkrijgen bij Drogisterij Lucy v Langen (Hoogstraat in Overasselt) en bij boekhandel The Read Shop in het winkelcentrum van Malden of via de bestelpagina van de website van www.erfgoedheumen.nl

10 mei herdenking Heumen.
Bij de door de St Jorisschool (op 11 mei) georganiseerde viering bij het monument bij de sluis zorgde de inbreng van de schoolkinderen met muziek en bloemen weer voor een heel eigen eerbetoon. Het monument is opgeknapt waardoor de namen van de militaire slachtoffers weer goed leesbaar zijn. Tijdens de aansluitende bijeenkomst in dorpshuis Terp bracht Johan Schomaker, nazaat van een van de slachtoffers, een indringend persoonlijk beeld van zijn grootvader.

Expeditie Zuiderwaterlinie 9 mei 1926

Expeditie Zuiderwaterlinie is een avontuurlijke ontdekkingstocht langs natuur, cultuur en historie.

Tijdens verschillende ontdekkingstochten wandel je steeds in een ander deel van de Zuiderwaterlinie.

Op 9 mei was het Coehoorngebied tegenover Grave aan de beurt voor een groepswandeling begeleid door gidsen van het Erfgoedplatform.

Tijdens de tocht van 8 km werden de deelnemers niet alleen verrast door de prachtige en bijzondere natuur maar ook door de gevarieerde geschiedenis van het gebied.

Belangrijke thema's die voorbijkwamen waren:

- het strijdgewoel rond Grave door de eeuwen heen met achtereenvolgens de Spanjaarden, de Fransen en de Duitsers in het vijandelijke kamp;

- de ontwikkelingen bij de rivier w.o. de dijkverplaatsing door Menno van Coehoorn in 1700, de dijkdoorbraak in 1926 met de daar op volgende Maaskanalisatie en de lopende plannen voor de aanleg van een nevengeul ter verbetering van het leefgebied van waterplanten en waterdieren.

Het plan is opgevat om bij de eerstvolgende herdruk van het routeboekje ook deze bijzondere wandeling op te nemen.

HET LIERDAL **in Malden -Zuid**

Hoe een burgerinitiatief uitgroeit tot landschapsherstel

De geschiedenis

Het Lierdal is ontstaan door bosontginning van de uitgestrekte moerassige streek die bekend stond als Het Broek. De ontgonnen grond bestond uit zand dat vanaf de stuwwal naar de Maas was afgespoeld.
Ten zuiden van Malden lagen de broekgronden wat hoger waardoor ze minder drassig waren. Vooral in dit gebied werd vanaf de 13e eeuw bos gekapt om plaats te maken voor boerderijen. Langs de percelen kwamen stegen die als erfafscheiding en als doorgang voor kleinvee dienstdeden. Zo ontstond een kampenlandschap met hagen, houtwallen, struweel en bosjes. De onregelmatige, kleinschalige verkavelingsstructuur zorgde voor grote variatie in open- en beslotenheid.

Wegen, paden en grenzen
Op de topografische kaart die in 1803 in opdracht van Napoleon werd gemaakt, staan het Maldensche Broek en het Heumensche Broek al aangegeven.
Oostelijk van het Maldensche Broek zien we een weg die toegang geeft tot de zandpaden die we nu nog kennen als de Lierseweg, de Bovendorpseweg en de Bagijnstraat/Lierweg. Globaal is hierin ook het tracé van de huidige Rijksweg (N 844) te herkennen.
Na de nederlaag van Napoleon in Waterloo werden in 1815 de lands- en provinciegrenzen van het Koninkrijk der Nederlanden vastgesteld. De grens tussen Limburg en Gelderland bleef waar hij al sinds de 12de eeuw had gelegen: langs de zuidrand van het Heumensoord en langs de Kuilseweg afbuigend naar het zuiden
Bron: Van Molenhoek tot Malden. over historie en natuur. Vereniging Bos en Kuil 2011

Tijdens **NL DOET** op 14 maart j.l. werd er in een gedeelte van het Lierdal ook weer hard gewerkt door een groep vrijwilligers onder auspiciën van het Burgerinitiatief Samen Doen maakt Mooi en Groen.

Samen Doen werkt samen met VCM, stichting CAP, Bos en Kuil en Boer Stan in een gedeelte van het Lierdal direct grenzend aan Malden. Hoofdzakelijk het stuk tussen de Lierseweg – het snelfietspad – de Bagijnstraat en de Rijksweg is het werkgebied van Samen Doen.
Eerder vermeldde stakeholders in het gebied hebben een landschapsbeheer-overeenkomst met de gemeente Heumen.

Plattegrond: ©Els van de Meent.

Onderhoud stond dit jaar op het programma: vogelhuisjes schoonmaken en nieuwe huisjes bouwen en ophangen; houtsnippers kruien en verdelen over het Vuurvogeldwarspad en het nieuwe Patrijzenpad.
Inmiddels hangen er al nestkasjes voor mezen en komen er nieuwe bij voor mussen. Ook is er een kast voor dwerg-uiltjes. Verder hangen er vleermuiskasten bij de rijhal van de VCM en in de kleine plukboomgaard met oud-Hollandse hoogstam fruitbomen staat een valkenkast.
Alles bij elkaar heeft Samen Doen, met volle ondersteuning van Bos en Kuil, inmiddels rond drie kilometer haag aangeplant en een aantal struinpaden aangelegd. Leuk voor de mens, maar ook goed voor dieren. Die hebben inmiddels ontdekt dat ze beschut uit het bos naar de velden kunnen trekken. Vogels zijn nu in groter verscheidenheid aanwezig in dit deel van het Lierdal. Ook hazen, wezeltjes, en eekhoorns laten zich geregeld zien en struinen er dassen door het gebied. Ook wat betreft de diversiteit doet de aanplant met onder andere de fruit- en notenbomen, meidoorns, kardinaalsmutsen, ribesstruiken en hazelnoten wat werd verwacht: het functioneert als foerageer- en nestelgebied.
De weilanden op gemeentegrond worden niet bemest maar biologisch gebruikt als hooi- en weiland. Rijpaarden van de VCM en de runderen van Stan Bruijsten grazen in de weides en in de schoolvakanties logeren de paarden van Stichting CAP (Centrum voor Aangepast Paardrijden) in het Lierdal. Ook aan de insecten is gedacht met plaatsing van diverse insectenhotels en met de aanleg van een grote bijenheuvel bij de fruitbomen aan de Bovendorpseweg. Deze biedt nestelgelegenheid voor aardhommels en -bijen die gangen graven in extra aangebrachte leemige zandgrond.
Voor de jongste wandelaars start bij Austria Sport het kabouterpad, een ontdekkingstocht voor de kleinsten onder ons door dit stukje Lierdal.
Al met al hebben door al deze activiteiten de voorheen saaie weilanden met raaigras en prikkeldraad, een geheel nieuw gezicht gekregen.

Open Monumentendagen 12 en 13 september 2026.

Dit jaar is het de 40ste editie van de Open Monumentendagen.
In al die jaren zijn al veel thema's behandeld.
Dit jaar is het onderwerp:

Veerkrachtig erfgoed *in tijden van onzekerheid*

Oude gebouwen zijn de trots van een regio, stad of land. In de beginjaren van de Monumentenbeschermingswet, die inging in 1961, lag de nadruk op inventarisatie en bewustwording. Weten wat er is in je dorp of stad, voordat je het kunt beschermen.

De toenemende bedreigingen voor het Europees erfgoed roept op tot actie, vernieuwing en solidariteit. De monumenten staan heden onder druk bijvoorbeeld door de impact die klimaatverandering tot gevolg heeft. Maar ze tonen ook wel een indrukwekkende veerkracht. Herstel en aanpassing en her-uitvinding zijn altijd mogelijk. In dit thema zoeken we niet alleen de risico's die monumenten bedreigen maar denken ook na om ze toekomstbestendig te maken.

Met diverse activiteiten zullen dit thema onder de aandacht brengen:

In Malden kun je een fototentoonstelling bezoeken over oude panden die aangepast zijn aan de huidige tijd en die in onze gemeente te bezichtigen zijn.
Ook wordt er in Malden extra aandacht besteed aan het oude kerkhof (achter de kerk) en aan de glas in lood ramen van de kerk. Aan de hand van een overzicht wordt de transformatie van de kerk vanaf de jaren 1960 belicht.

Tussen Nederasselt en Grave gaat op beide dagen het pontje "De Tweeling" weer varen tussen de Loswal in Grave en de oude veerstoep in Nederasselt. Aan de Graafse kant is er een tentje opgesteld van waaruit onze cahiers worden verkocht. Aan de Nederasseltse kant wordt de aandacht gevraagd van wandelaars en fietsers voor de fraaie Coehoorn etappe van de Zuiderwaterlinieroute. Fietsers kunnen daarna doorgaan met onderdeel A van de Watersnood26fietsroute.

In Overasselt is op zondag in het voormalige café van Lin een bijzondere collectie van daar gebruikte affiches uit de jaren 1942-1948. Tijdens de presentatie is er ook de veerkrachtige muziek te horen uit de jaren direct na de oorlog. Verder zijn er enkele historische boerderijen open.

De kerken en molens zullen weer geopend zijn.

Een programmaboekje zal eind augustus op diverse locaties in onze dorpen gratis verspreid worden.
Met daarin het volledige programma in de gemeente.
Ook op onze website kunt u t.z.t. de volledige informatie vinden; www.erfgoedheumen.nl

Houd in ieder geval rekening met de diverse openingstijden die daarin vermeld staan.

Vrouwen die een straatnaam verdienen

Een paar weken geleden kwam bij de redactie van Tweestromenland het verzoek van programmamaakster Els Knaapen van NPO Radio 1 binnen of men een vrouw uit de gemeente Beuningen kende, die eigenlijk wel een straatnaam zou verdienen. Daar maakte ze namelijk een radioprogramma over, met als titel: ''Meer vrouw op straat.'' Historisch Besef Beuningen heeft deze vraag beantwoord, maar de redactie van het tijdschrift Tweestromenland kwam daarop tot de conclusie dat het ook een leuke insteek voor een rubriek in onze regio zou zijn.
Daarop kwam ook bij het Erfgoedplatform Heumen het verzoek binnen om mee te doen.

Vandaar de vraag aan onze lezers: welke vrouw binnen onze gemeente zou ook een straatnaam verdienen? En zouden jullie daar - eventueel met hulp- een verhaal over kunnen schrijven voor het tijdschrift Tweestromenland.? Gedacht wordt aan 800-1000 woorden en een paar mooie foto's.
Beuningen zal in het septembernummer het spits afbijten met Anna Pijl. Wie volgt?
Maar natuurlijk ook voor ons. Weet je welke vrouw in onze gemeente Heumen, beter gezegd uit de dorpen van onze gemeente een straatnaam verdient? Alleen tips zijn ook welkom!
mail ons: info@erfgoedheumen.nl

Nieuwe straatnamen in Overasselt.

Door de gemeente zijn de straatnamen voor nieuw aan te leggen wegen en paden in het uitbreidingsplan “Kruisbergsestraat” vastgesteld, t.w. :
“Johan van der Moelenstraat”, “Ernst Casimirstraat”, “Bastionweg”, “Redouteweg”, “Vaandelweg”, “Schanspad” en “Kwartiermakerpad”.

De gemeente heeft zich bij haar keuze van de straatnamen laten leiden door suggesties vanuit het Erfgoedplatform:
In de geschiedenis van Overasselt hebben buitenlandse kloosters en adellijke grootgrondbezitters grote invloed gehad.

Johan van der Moelen (1617-1688) was zeker na zijn huwelijk met Mechteld van Randwijck in 1648 de rijkste en meest invloedrijke onder hen.
Hij is begraven in de Stevenskerk in Nijmegen.

In de erfgoedcahiers nr. 6 (Kloostergoederen in Overasselt van Harrie Joosten) en De Verdwenen Havezate van Overasselt van Gerard Derks) kun je er meer over lezen.

In 1602 maakte prins Maurits bij het beleg van Grave gebruik van een zogenaamde circumvallatielinie. Deze liep voor een flink deel over het grondgebied van Overasselt en lag onder meer vlakbij het plangebied. Erfgoedcahier nr. 7 (Reconstructie van een linie van Frank Oerlemans) is aan dit onderwerp gewijd. De historische gebeurtenissen en militaire termen uit die tijd vormen de basis voor straatnamen zoals Ernst Casimir van Nassau (een van de legeraanvoerders die hier zijn kampement had opgemaakt).

Agenda

12-13	september	Open monumentendagen
17	september	Herdenkingsbijeenkomst Marketgarden (14.00 uur) bij monument bij de voormalige sluisbrug

Boekenverkoop en voorraadbeheer

Afgelopen jaar zijn er in de erfgoedreeks een drietal nieuwe cahiers verschenen t.w.:
13. De Verdwenen Havezaten Van Overasselt,
14. Den Tempel en
9.3. Buurtschap Het Dorp in de boerderijenreeks.

De eerste presentatie binnen de erfgoedreeks vond plaats in maart 2016. Inmiddels zijn we 10 jaar en 18 publicaties verder en zijn er ruim 4300 exemplaren verspreid: d.w.z. gemiddeld ruim een bestelling per dag!

Harrie Joosten verzorgt al vele jaren naar volle tevredenheid de verkoop en het voorraadbeheer. Hij heeft aangegeven dat het tijd wordt om het stokje door te geven. Wanneer iemand belangstelling heeft om deze vrijwilligerstaak over te nemen, dan wel zo iemand in zijn of haar netwerk kent, laat dat dan weten aan het bestuur of via info@erfgoedheumen.nl

Gezocht:

Het bestuur is nog steeds op zoek naar versterking, ook voor de werkgroepen.
Met name voor de werkgroep Groen zoeken we:
Groene vingers en extra handen met een groen hart.
Meld je aan en kom geheel vrijblijvend een keertje meekijken. info@erfgoedheumen.nl

Publicaties Erfgoedplatform

ERFGOEDREEKS

Cahier 1:	Het veer van Grave naar Nederasselt *(€ 15,00)*
Cahier 2:	Het verdwenen kasteel Heumen en zijn bewoners *(€ 15,00)*
Cahier 3:	De Canon van de gemeente Heumen *(€ 15,00)*
Cahier 4:	De Heumense molens *(€ 17,50)*
Cahier 5:	Kroonwerk Coehoorn *(€ 20,00)*
Cahier 6:	Kloostergoederen in Overasselt *(€ 17,50)*
Cahier 7:	Reconstructie van een linie *(€ 17,50)*
Cahier 8:	Geschiedenis van protestants bezit en bestuur in Overasselt *(€ 20,00)*
Cahier 9.1:	Boerderij- en huisnamen in Overasselt - Buurtschap Heide *(€ 20,00)*
Cahier 9.2:	Boerderij- en huisnamen in Overasselt - Buurtschap Worsum *(€ 20,00)*
Cahier 9.3.	Huizen en boerderijen - Buurtschap Het Dorp *(€ 20,00)*
Cahier 10:	Historische heggen en wallen in de gemeente Heumen e.o. *(€ 17,50)*
Cahier 11:	Hend de Kleijn - een uitzonderlijk leven *(€ 17,50)*
Cahier 12:	Overasseltse en Hatertse Vennen *(€ 25,00)*
Cahier 13:	De verdwenen havezaten van Overasselt *(€ 20,00)*
Cahier 14.	Den Tempel. Raakvlakken tussen mens en tijd met de Maas als levensader. *(€ 22,50)*

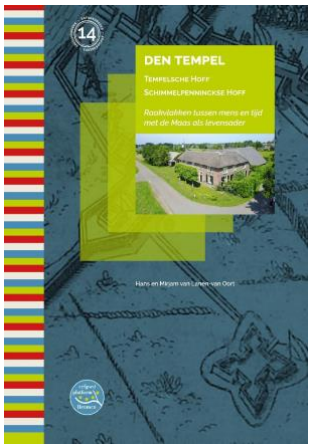

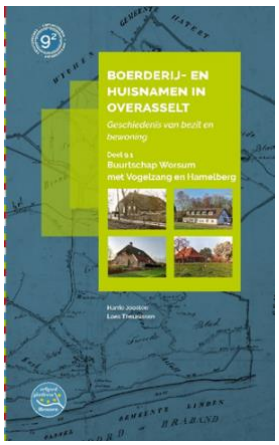

Boek 1:	Achter het front *(€ 20,00)*
Katern 1:	Kunst in de Georgiuskerk van Heumen *(€ 8,50)*

Te bestellen via: **http://erfgoedheumen.nl/bestel.php**

Weet u …

- dat onze publicaties te bestellen zijn op onze website **https://erfgoedheumen.nl/bestel.php** en ook te leen zijn bij de Openbare bibliotheken van Malden en Overasselt
- dat ook veel informatie te raadplegen is op:
  Verhaal van Gelderland: **https://erfgoedgelderland.nl/project/verhaal-van-gelderland/**
  Verhaal tussen Maas en Waal: **https://www.verhaaltussenmaasenwaal.nl/wat-is-een-canon/**

Colofon

De nieuwsbrief, uitgegeven door het Erfgoedplatform Gemeente Heumen, verschijnt minimaal 4x per jaar en is bestemd voor iedereen die zich op een of andere wijze verbonden voelt met het Heumens erfgoed of daarin is geïnteresseerd.

Nieuwsitems kunnen worden gestuurd naar: info@erfgoedheumen.nl.
Aanleveren in platte tekst (zonder opmaak) en illustraties apart, foto's in Jpeg bestand.

vormgeving: Terrence Bevoort-Alwicher

Het abonnement is gratis. Ook mag u deze nieuwsbrief doorsturen aan belangstellenden.
Aanmelding op: info@erfgoedheumen.nl

Een donatie om ons te ondersteunen wordt zeer op prijs gesteld. U kunt een bijdrage overmaken op bankrekening: NL 26 INGB 0007574961 t.n.v. Erfgoedplatform Gemeente Heumen.

Het Erfgoedplatform is een ANBI-instelling zodat uw donatie aftrekbaar is van de belasting.

Omdat sprake is van een zogenoemde culturele instelling geldt voor donaties die in de vorm van een periodieke gift worden gedaan een extra fiscale aftrekmogelijkheid. Voor nadere informatie: neem contact met ons op via: info@erfgoedheumen.nl

Als u geen prijs (meer) stelt op toezending van deze nieuwsbrief, meldt u zich dan af door een e-mail te sturen naar: info@erfgoedheumen.nl